

Suojakäsineiden käyttö terveydenhuollossa

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä suojakäsineiden käytön tarkoituksena on:

1. Vähentää taudinaiheuttajien siirtymistä potilaaseen/ asiakkaaseen.
2. Vähentää työntekijän riskiä kontaminoida kädet verellä, eritteillä ja taudinaiheuttajilla.
3. Suojata työntekijän käsien ihoa erilaisilta kemiallisilta tai muilta ihoa ärsyttäviltä aineilta.

Hoito- ja tutkimustilanteissa käytettävät kertakäyttöiset suojakäsineet

Hoito- ja tutkimustilanteesta riippuen valitaan joko steriilit tai tehdaspuhtaat suojakäsineet. Hoito- ja tutkimustilanteissa käytettävät suojakäsineet ovat aina kertakäyttöiset. Niitä käytetään toimenpide- ja potilaskohtaisesti. Kertakäyttöisiä suojakäsineitä ei pestä eikä desinfioida.

Terveydenhuollossa käytettävien kertakäyttöisten suojakäsineiden tulisi olla standardien SFS-EN 455 (1-3) mukaiset. Jos käsineiden on tämän lisäksi suojattava kemikaaleilta, on suojakäsineen oltava yleisen standardin SFS-EN 420 ja SFS-EN 374 mukaiset. Käsinevalinnat kemikaaleja vastaan tehdään käsineille tehtyjen kemikaaliläpäisevyytestien tulosten perusteella.

Käsineiden tulee olla puuterittomat. Puuterilliset käsineet voivat aiheuttaa leikkauspotilailla inflammatorisia reaktioita ja kiinnikkeitä. Lisäksi puuteri saattaa aiheuttaa herkistymistä ja yliherkkyysoireita, sekä potilaille että henkilökunnalle, kosketuksen välityksellä tai hengitysilmaan leviävien puuterin sisältämien valkuaisainehiukkasten välityksellä. Käsinemateriaaleissa tulee ottaa huomioon, että ne sisältäisivät mahdollisimman vähän yliherkkyttä aiheuttavia valkuaisaineita (esim. luonnonkumiallergia).

Monikäyttöiset suojakäsineet laitoshuollossa

Puhtaanapidossa ja huoltotyössä voidaan käyttää monikäyttöisiä käsineitä, joiden tulee olla henkilökohtaiset. Suojakäsineiden alla voidaan käyttää puuvillaista aluskäsinettä. Monikäyttöisissä käsineissä tulee olla CE -merkintä.

Monikäyttöiset käsineet huolletaan pesemällä käsineet ulkopinnalta nestemäisellä saippualla aina työvaiheiden välissä. Työn päätyttyä monikäyttöiset käsineet pestään sisä- ja ulkopinnalta nestemäisellä saippualla, jonka jälkeen ne laitetaan haarukkamalliseen telineeseen kuivamaan. Siivous- ja huoltotyössä voidaan käyttää myös kertakäyttöisiä käsineitä, jotka vaihdetaan aina työvaiheesta toiseen siirryttäessä. Vaihdon yhteydessä kädet desinfioidaan. Kertakäyttöisten suojakäsineiden tulee olla käytettäviltä kemikaaleilta suojaavat.

Suojakäsineitä käytettäessä on huomioitava, että käsineiden käyttö rasittaa käsien ihoa. Suojakäsineitä saisi käyttää yhtäjaksoisesti korkeintaan puoli tuntia.

Suojakäsinemateriaaleista vinyyli-, nitrili- ja lateksikäsineet soveltuvat tutkimuskäsineiksi. Vain jos käsineet joutuvat alttiiksi huomattavan suurelle, pitkäkestoiselle mekaaniselle rasitukselle, esimerkiksi leikkauksissa, lateksikäsineet ovat kestävyytensä vuoksi suositeltavampi vaihtoehto. Alla on lueteltu tilanteita, joissa suojakäsineiden käyttö on tarpeen. Suojakäsineiden tarpeetonta käyttöä pitää välttää.

Suojakäsineitä käytetään (riskin arvion mukaan)

- steriliteettiä vaativissa toimenpiteissä/toiminnoissa.
- kun on mahdollisuus, että kädet kontaminoituvat verellä tai eritteillä.
- kun kosketaan limakalvoja tai rikkoutunutta ihoa.
- kun kosketaan kosketusvarotoimin hoidettavaa potilasta/asukasta tai huoneen ympäristön pintoja.
- kun on mahdollisuus, että käsiin joutuu kemikaalia tai lääkeainetta.

Suojakäsineiden käyttö ei vähennä käsien desinfektion tarvetta.

Suojakäsineet puetaan puhtaisiin, kuiviin käsiin. Kädet tulee desinfoida aina juuri ennen käsineiden pukemista, koska suojakäsineissä voi olla mikrobeikiä. Desinfektion jälkeen käsien annetaan kuivua ennen käsineiden pukemista, koska käsihuuhteen etanoli voi reagoida käsinemateriaalin kanssa ja aiheuttaa mm. reikiintymistä käsineisiin.

Kädet voivat kontaminoitua, kun suojakäsineet riisutaan. Tästä syystä kädet tulee desinfoida välittömästi käsineiden riisumisen jälkeen, jotta käsiin tulleet taudinaiheuttajat saadaan tuhottua.

Suojakäsineet riisutaan,

- kun yksittäisen potilaan/asukkaan hoitotoimenpide tai hoitotilanne on päättynyt.
- kun limakalvon tai rikkoontuneen ihon koskettelu on päättynyt tai tilanne, jossa kontaktiin vereen tai eritteisiin on päättynyt.
- kun on tilanne, jossa kädet tulee desinfoida käsihuuhteella.
- kun ne ovat rikkoutuneet tai on aihetta epäillä niiden rikkoutuneen.
- kun steriilit käsineet kontaminoituvat
- kun steriilejä leikkauskäsineitä on pidetty yhtäjaksoisesti yli kaksi tuntia

Suojakäsineet riisutaan käsien ihoa mahdollisimman vähän kontaminoiden. Käsineiden riisumisen jälkeen kädet desinfioidaan ennen uusien käsineiden pukemista. Tällainen tilanne voi tulla esimerkiksi kosketusvarotoimin hoidettavan potilaan/asukkaan hoidossa. Kun toteutetaan useita hoitotoimia peräkkäin, käsineet tulee vaihtaa toimenpiteiden välillä ja kädet desinfioida riisumisen jälkeen ennen uusien käsineiden pukemista.

Tästä ohjeesta poikkeavan suojakäsineiden käyttö (esimerkiksi käsihuuhteen käytön laiminlyönti suojakäsineiden riisumisen jälkeen) tai suojakäsineiden käyttö tilanteissa, joissa käsineiden käyttö ei ole tarpeellista, lisää mikrobitaltuntoja.

Steriilit suojakäsineet

Kirurgisissa toimenpiteissä, invasiivisissa radiologisissa tutkimuksissa, keskuslaskimokanyylin asentamisessa ja keskuslaskimon punktiokohdan käsittelyssä.

Tehdaspuhtaat suojakäsineet /tutkimuskäsineet

Potilas/asukaskontakteissa, joissa käsittelet verta, eritteitä, kehon nesteitä, tai limakalvoja, verisuonikanyylin laitto tai poisto, verinäytteen otto, avoimella imulla imeminen tai kosketusvarotoimissa.

Suojakäsineitä ei käytetä seuraavissa tilanteissa:

- Verenpaineen, lämmön tai pulssin mittaaminen, injektion anto lihakseen tai ihon alle, Potilasta/asukasta koskettaessa, asentoa vaihtaessa, pukiessa tai potilasta/asukasta kuljettaessa.
- Puhelimeen vastatessa, kirjatessa tietokoneelle, sängyn petaamisessa, jätettäessä suunkautta lääkettä, happimaskin asentamisessa, ruoan annostelussa, tarjottimelle ja tarjotinten keräily.

Kuva 1. Suojakäsineiden käyttö sosiaali –ja terveydenhuollossa.

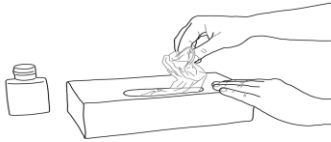
Suojakäsineisiin liittyvien kuvien pohjana käytetty WHO:n materiaalia:

http://www.who.int/gpsc/5may/Glove_Use_Information_Leaflet.pdf

Suojakäsineiden pukeminen



1. Desinfioi kädet käsihuuhteella ennen suojakäsineiden pukemista.



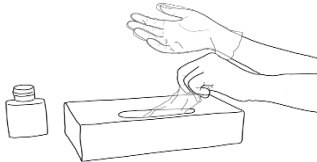
2. Ota käsine toisella kädellä alkuperäispakkauksesta.



3. Kosketa käsineestä vain suuaukon reunaa.



4. Pue suojakäsine käteen.



5. Ota toinen suojakäsine puhtaalla kädellä pakkauksesta. Kosketa vain suojakäsineen reunaa.

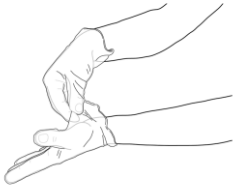


6. Tartu käsinekädellä puettavan käsineen reunasta siten, että vältät koskemasta käsineellisellä kädellä paljasta ihoa. Pue käsine käteen.

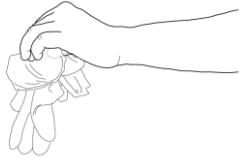


- Käytä suojakäsineitä vain sellaisissa tilanteissa, joissa niitä ohjeen mukaan tarvitaan.
- Eli tilanteissa, joissa on riskiä käsien veri- tai eritekontaktiin, kemikaalikontaktiin, kontakti moniresistentin mikrobikantajaan, aseptisissa toimenpiteissä.
- Riisu suojakäsineet välittömästi, kun tarve niiden käytölle päättyy. Desinfioi kädet huolellisesti.

Suojakäsineiden poistaminen



1. Tartu suojakäsineen ulkopintaan. Vedä käsine pois niin, ettet kosketa toisella käsineellä ihoon. Poistetun suojakäsineen sisäpinta jää ulospäin.



2. Pidä riisuttua suojakäsineitä kädessä. Työnnä paljaat sormet käsineen reunan alle ja poista käsine siten, että käsineet tulevat päällekkäin puhdas sisäpinta päälle.



3. Laita poistetut suojakäsineet suoraan roskeen.



4. Desinfioi kädet huolellisesti